

Lisabonska deklaracija

KONVENCIJA O PRIZNAVANJU KVALIFIKACIJA IZ OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA U REGIONU EVROPE Lisabon, 11. IV 1997.

Zemlje potpisnice ove konvencije,

Svesne činjenice da je pravo na obrazovanje elementarno ljudsko pravo i da visoko obrazovanje, koje služi kao sredstvo sticanja i unapređenja znanja, predstavlja izuzetno veliko kulturno i naučno blago kako pojedinaca tako i društva;

Smatrajući da visoko obrazovanje treba da igra vitalnu ulogu u promovisanju mira, međusobnog razumevanja i tolerancije i stvaranju uzajamnog poverenja među narodima i nacijama;

Smatrajući da velika raznovrsnost obrazovnih sistema na području Evrope odražava njenu kulturnu, društvenu, političku, filozofsku, versku i ekonomsku raznovrsnost, što je izuzetno blago koga treba u potpunosti uvažavati;

U želji da omoguće stanovništvu čitavog regiona da u potpunosti iskoristi veliku vrednost raznovrsnosti tako što će žiteljima svake države i studentima obrazovnih institucija svake od zemalja potpisnica olakšati pristup obrazovnim resursima drugih zemalja potpisnica, tačnije tako što će olakšati njihova nastojanja da nastave svoje obrazovanje ili dovrše određeni period studija u institucijama visokog obrazovanja drugih zemalja potpisnica;

Smatrajući da priznavanje završenih studija, sertifikata, diploma i zvanja stečenih u drugoj zemlji evropskog regiona predstavlja važnu meru u promovisanju akademske mobilnosti između zemalja potpisnica;

Pridajući veliku važnost principu institucionalne autonomije i svesne potrebe očuvanja i zaštite ovog principa;

Uverene da je nepristrasno priznavanje kvalifikacija ključni element prava na obrazovanje i društvene odgovornosti;

Imajući u vidu konvencije Saveta Evrope i UNESCO-a koje se tiču akademskog priznavanja u Evropi:

Evropsku konvenciju o jednakosti diploma koje vode sticanju prava prijema na Univerzitete (1953, ETS No. 15) i njen Protokol (1964, ETS No. 49);

Evropsku konvenciju o jednakosti dužine trajanja univerzitetskih studija (1956, ETS No. 21);

Evropsku konvenciju o akademskom priznavanju univerzitetskih kvalifikacija (1959, ETS No. 32);

Konvenciju o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanja u državama regiona Evrope (1979);

Evropsku konvenciju o opštoj jednakosti dužine trajanja univerzitetskih studija (1990, ETS No. 138);

Imajući takođe u vidu „Međunarodnu konvenciju o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanju u arapskim i evropskim državama koje se graniče

sa Mediteranom" (1976) usvojenu u okviru UNESCO-a, a koja delimično obuhvata akademsko priznavanje u Evropi;

Vodeći računa o tome da ovu Konvenciju takođe treba razmatrati u kontekstu UNESCO-vih konvencija i Međunarodnih preporuka koje se odnose na druge regione sveta, kao i u kontekstu potrebe za boljom razmenom informacija između tih regiona;

Svesne opsežnih promena u oblasti visokog obrazovanja u regionu Evrope od vremena usvajanja pomenutih Konvencija, promena koje su dovele do znatno uvećane diverzifikacije unutar nacionalnih sistema visokog obrazovanja i među njima, kao i potrebe za prilagođavanjem pravnih sredstava i postupaka koji bi odrazili ove pravce razvoja;

Svesne potrebe za iznalaženjem zajedničkih rešenja za praktične probleme priznavanja u regionu Evrope;

Svesne potrebe za poboljšanjem tekućih postupaka priznavanja i potrebe da se oni učine transparentnijim i bolje prilagođenim aktuelnoj situaciji u kojoj se nalazi visoko obrazovanje u regionu Evrope;

Uverene u pozitivan značaj Konvencije izrađene i usvojene pod zajedničkim pokroviteljstvom Saveta Evrope i UNESCO-a, koja obezbeđuje okvir za dalji razvoj postupaka priznavanja u regionu Evrope;

Svesne važnosti obezbeđivanja stalnih mehanizama implementacije u cilju sprovođenja principa i odredbi ove Konvencije;

Usvojile su sledeće:

Glava I: Definicije

Član I

Za potrebe ove Konvencije, sledeći pojmovi imaće sledeće značenje:

Pristup (visokom obrazovanju)

Pravo kvalifikovanih kandidata da konkurišu i budu uzeti u obzir za prijem u institucije visokog obrazovanja.

Prijem (u institucije i programe visokog obrazovanja)

Akt omogućavanja kvalifikovanim kandidatima da pohađaju visokoškolske studije u datoj instituciji i/ili u okviru datog programa, ili sistem kojim se to omogućuje.

Ocenjivanje (institucija ili programa)

Proces kojim se ustanovljava obrazovni kvalitet institucije ili programa visokog obrazovanja.

Ocenjivanje (individualnih kvalifikacija)

Pismena ocena ili evaluacija individualnih kvalifikacija stečenih u inostranstvu od strane nadležnog tela.

Ustanova nadležna za priznavanje

Telo zvanično ovlašćeno da donosi obavezujuće odluke o priznavanju kvalifikacija stečenih u inostranstvu.

Visoko obrazovanje

Sve vrste studijskih kurseva ili grupe studijskih kurseva, obuke ili obučavanja za naučna istraživanja na nivou višem od srednjeg, koji odgovarajuće nadležne ustanove zemlje potpisnice priznaju kao deo svog sistema visokog obrazovanja.

Institucija visokog obrazovanja

Ustanova za sticanje visokog obrazovanja koju nadležna ustanova zemlje priznaje kao deo svog sistema visokog obrazovanja.

Program visokog obrazovanja

Studijski kurs koji nadležna ustanova zemlje potpisnice priznaje kao deo svog sistema visokog obrazovanja i čije završavanje obezbeđuje studentu kvalifikaciju visokog obrazovanja.

Period studija

Svaki deo programa visokog obrazovanja koji je bio ocenjen i dokumentovan, i koji, iako sam po sebi ne predstavlja kompletni program studija, predstavlja značajnu potvrdu znanja ili sposobnosti.

Kvalifikacija

a) Kvalifikacija visokog obrazovanja

Svako zvanje, diploma ili drugi sertifikat izdat od strane nadležne ustanove koji svedoči o uspešnom završetku programa visokog obrazovanja. b) Kvalifikacija koja omogućava pristup visokom obrazovanju Svaka diploma ili drugi sertifikat izdat od strane nadležnih vlasti koji svedoči o uspešnom završetku obrazovnog programa i daje nosiocu kvalifikacije pravo da se kandiduje za pristup visokom obrazovanju (upor. definiciju pristupa).

Priznavanje

Zvanična potvrda nadležne ustanove o vrednovanju obrazovne kvalifikacije stečene u inostranstvu radi pristupanja obrazovanim i/ili radnim aktivnostima.

Zahtevi

a) Opšti zahtevi

Uslovi koji u svim slučajevima moraju biti ispunjeni da bi bio omogućen pristup visokom školstvu ili datom nivou istog, ili da bi se stekla kvalifikacija visokog obrazovanja na datom nivou. b) Posebni zahtevi Uslovi koji, pored opštih zahteva, moraju biti ispunjeni da bi se ostvario prijem na određeni program visokog obrazovanja ili da bi se stekla posebna kvalifikacija visokog obrazovanja u određenoj oblasti studija.

Glava II: Nadležnost ustanova

Član II-1

1. Tamo gde je centralna vlast zemlje potpisnice ovlašćena da donosi odluke o slučajevima priznavanja, tu zemlju potpisnicu treba odmah obavezati odredbama ove Konvencije i preduzeti neophodne mere da bi se osigurala njihova primena na njenoj teritoriji.

2. Tamo gde se donošenje odluka u pogledu priznavanja nalazi u nadležnosti konstitutivnih delova zemlje potpisnice, zemlja potpisnica dužna je da jednom od tela kod kojih će Konvencija biti deponovana uputi kratku izjavu o svojim konstitutivnim delovima ili strukturi u vreme potpisivanja Konvencije ili pri deponovanju instrumenata

ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili nakon toga. U tom slučaju, nadležni organi konstitutivnih delova zemlje potpisnice koji budu tako označeni preduzeće neophodne mere kako bi obezbedili implementaciju odredaba ove Konvencije na svojoj teritoriji.

3. Tamo gde je donošenje odluka u pogledu priznavanja u nadležnosti pojedinačnih obrazovnih institucija ili drugih tela, svaka zemlja potpisnica u skladu sa svojom konstitutivnom strukturom preneće tekst ove Konvencije tim institucijama ili telima i preduzeće sve potrebne korake da podstakne povoljno razmatranje i primenu njenih odredbi.

4. Odredbe paragrafa 1 i 2 ovog Člana primenjivaće se, *mutatis mutandis*, na obaveze zemalja potpisnica koje proističu iz sledećih članova ove Konvencije.

Član II-2

U vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupa Konvenciji, ili nakon toga, svaka država, Sveta stolica ili Evropska zajednica obavestiće bilo deponenta ove Konvencije bilo organe ovlašćene da donose različite vrste odluka u pogledu priznavanja.

Član II-3

Odredbe ove Konvencije ne mogu derogirati bilo kakve povoljnije odredbe koje se tiču priznavanja kvalifikacija izdatih u nekoj od zemalja potpisnica, a koje su sadržane ili proističu iz postojećih ili budućih ugovora kojih zemlja potpisnica ove Konvencije jeste ili može postati potpisnica.

Glava III: Osnovni principi koji se tiču ocenjivanja kvalifikacija

Član III-1

1. Nosioци kvalifikacija izdatih u nekoj od zemalja potpisnica imaće, po podnetom zahtevu odgovarajućem telu, adekvatan pristup ocenjivanju tih kvalifikacija.

2. U ovom pogledu neće biti nikakve diskriminacije po bilo kom osnovu kao što je kandidatov pol, rasa, boja kože, hendikepiranost, jezik, veroispovest, političko ili drugo ubeđenje, nacionalno, etničko ili društveno poreklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinski, status po rođenju ili neki drugi, ili na osnovu bilo kojih drugih okolnosti koje nisu merodavne za kvalifikaciju čije se priznavanje traži. Da bi osigurala ovo pravo, svaka od zemalja potpisnica obavezuje se da načini odgovarajuće uredbe o ocenjivanju molbe za priznavanje kvalifikacija isključivo na osnovu stečenih znanja i sposobnosti.

Član III-2

Svaka od zemalja potpisnica obezbediće da procedure i kriterijumi koji se koriste pri ocenjivanju i priznavanju kvalifikacija budu transparentni, koherentni i pouzdani.

Član III-3

1. Odluke o priznavanju treba donositi na osnovu odgovarajućih informacija o kvalifikacijama čije se priznavanje traži. 2. Na prvom mestu, odgovornost za pribavljanje adekvatnih informacija snosi kandidat koji treba da obezbedi takve pravovaljane informacije.

3. Nezavisno od odgovornosti kandidata, institucije koje su izdale pomenute kvalifikacije imaju dužnost da, postupajući po zahtevu kandidata i u razumnom roku, pruže relevantne informacije nosiocu kvalifikacija, instituciji ili nadležnim ustanovama zemlje u kojoj se priznavanje traži.

4. Zemlje potpisnice treba da upute ili podstaknu sve obrazovne institucije u okviru svojih obrazovnih sistema da udovolje svakom razumnom zahtevu za informacijama potrebnim radi ocenjivanja kvalifikacija stečenih u pomenutim institucijama.

5. Odgovornost da dokaže da prijava ne ispunjava relevantne zahteve, snosi telo koje preduzima ocenjivanje.

Član III-4

Svaka zemlja potpisnica će, da bi olakšala priznavanje kvalifikacija, obezbediti adekvatne i jasne informacije o svom obrazovnom sistemu.

Član III-5

Odluke o priznavanju biće donete u okviru razumnog vremenskog roka koji će unapred odrediti ustanova nadležna za priznavanje, a koji će se računati od trenutka kada sve neophodne informacije o predmetu postanu dostupne. Ukoliko se priznavanje uskraćuje, moraju se navesti razlozi za odbijanje priznavanja kvalifikacije i dati informacije u vezi sa potrebnim merama koje kandidat može preduzeti kako bi stekao priznanje u sledećoj etapi. Ukoliko je priznavanje uskraćeno, ili nije doneta nikakva odluka, kandidat može podneti žalbu u odgovarajućem vremenskom roku.

Glava IV: Priznavanje kvalifikacija kojima se stiče pristup visokom obrazovanju

Član IV-1

Svaka od zemalja potpisnica priznaće one kvalifikacije izdate u drugim zemljama potpisnicama koje ispunjavaju opšte uslove za pristup visokom obrazovanju u tim zemljama, a u cilju pristupanja programima iz oblasti svog sistema visokog obrazovanja, osim ako se ne utvrdi da postoji suštinska razlika između opštih uslova pristupa u zemlji u kojoj je stečena kvalifikacija i u zemlji u kojoj se traži njeno priznavanje.

Član IV-2

U svakom drugom slučaju, za zemlju potpisnicu će biti dovoljno da po podnetom zahtevu omogući nosiocu kvalifikacije izdate u nekoj od drugih zemalja potpisnica da dobije stručnu ocenu kvalifikacije, i odredbe čl. IV1 primenjivaće se *mutatis mutandis* na takav slučaj.

Član IV-3

Tamo gde kvalifikacija omogućava pristup samo posebnim tipovima institucija ili programa visokog obrazovanja u zemlji potpisnici u kojoj je stečena, svaka druga zemlja potpisnica odobriće nosiocu takvih kvalifikacija pristup sličnim posebnim programima u institucijama koje pripadaju njenom sistemu visokog obrazovanja, osim ako se ne utvrdi da postoji suštinska razlika između uslova pristupa u zemlji u kojoj je kvalifikacija stečena i u zemlji u kojoj se traži njeno priznavanje.

Član IV-4

Tamo gde prijem u određene programe visokog obrazovanja, pored opštih uslova pristupa, zavisi od ispunjenja posebnih uslova, nadležne ustanove zemlje potpisnice o kojoj je reč mogu bilo propisati dodatne uslove nosiocima kvalifikacija stečenih u drugim zemljama bilo oceniti da li kandidati sa kvalifikacijama stečenim u drugim zemljama potpisnicama ispunjavaju ekvivalentne uslove.

Član IV-5

Tamo gde sertifikati o završenoj školi, u zemlji potpisnici u kojoj su stečeni, obezbeđuju pristup visokom školstvu samo u kombinaciji sa dodatnim kvalifikacionim ispitima kao preduslovima za pristup, druge potpisnice mogu taj pristup usloviti istim tim zahtevima ili ponuditi alternativu u okviru svojih obrazovnih sistema, kako bi se zadovoljili ti dodatni uslovi. Svaka država, Sveta stolica ili Evropska zajednica može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili nakon toga, obavestiti jedno od tela kod kojih je ona deponovana, da će iskoristiti pogodnosti određenog stava ovog Člana, navodeći ime zemlje potpisnice u pogledu koje namerava da primeni ovaj Član, kao i odgovarajuće razloge za to.

Član IV-6

Bez kršenja odredaba Članova IV1, IV2, IV3, IV4 i IV5, prijem u datu instituciju visokog obrazovanja, ili dati program u okviru takve institucije, može biti ograničan ili selektivan. U slučajevima kada je prijem u instituciju i/ili program visokog obrazovanja selektivan, procedure prijema treba odrediti tako da se obezbedi da se ocenjivanje kvalifikacija stečenih u inostranstvu sprovede u skladu sa principima pravednosti i nediskriminacije opisanim u Glavi III.

Član IV-7

Bez kršenja odredaba članova IV1, IV2, IV3, IV4 i IV5, prijem u datu instituciju visokog obrazovanja može se usloviti kandidatovim pokazivanjem dovoljnog poznavanja jezika ili jezika nastave u dotičnoj instituciji ili ostalih naznačenih jezika.

Član IV-8

U zemljama potpisnicama u kojima se pravo na pristup visokom obrazovanju može steći na osnovu netradicionalnih kvalifikacija, slične kvalifikacije stečene u drugim zemljama potpisnicama biće ocenjene na sličan način kao netradicionalne kvalifikacije stečene u zemlji potpisnici u kojoj se traži priznavanje.

Član IV-9

U svrhu prijema u programe visokog obrazovanja, svaka od zemalja potpisnica sprovede priznavanje kvalifikacija koje izdaju inostrane obrazovne institucije koje rade na njenoj teritoriji zavisno od posebnih uslova nacionalnog zakonodavstva ili posebnih sporazuma zaključenih sa matičnom zemljom potpisnicom takvih institucija.

Glava V: Priznavanje određenih perioda studija

Član V-1

Svaka od zemalja potpisnica priznaće određene periode studiranja u okviru programa visokog obrazovanja u drugoj zemlji potpisnici. To priznavanje obuhvatiće takve periode studiranja usmerene na završetak visokoškolskog programa u zemlji

potpisnici u kojoj se priznavanje traži, osim ako se ne utvrdi da postoji suštinska razlika između perioda studiranja okončanih u drugoj zemlji potpisnici i dela visokoobrazovnog programa koji bi te periode zamenio u zemlji potpisnici u kojoj se traži priznavanje.

Član V-2

U svakom drugom slučaju, za zemlju potpisnicu će biti dovoljno da po podnetom zahtevu omogući osobi koja je okončala period studiranja u okviru programa visokog obrazovanja u drugoj zemlji potpisnici da dobije ocenu tog perioda studiranja i odredbe člana V1 primeniće se *mutatis mutandis* u tom slučaju.

Član V-3

Svaka od zemlja potpisnica treba da posebno olakša priznavanje perioda studiranja: a) ukoliko je postojao prethodni sporazum između, s jedne strane institucije visokog obrazovanja ili nadležne ustanove odgovorne za relevantan period studiranja i, s druge strane, institucije visokog obrazovanja ili nadležne ustanove odgovorne za priznavanje koje se traži; i b) ukoliko je institucija visokog obrazovanja u kojoj je period studiranja okončan izdala sertifikat ili uverenje o pohađanoj nastavi i položenim ispitima koji svedoče da je student uspešno ispunio postavljene uslove za dati period studiranja.

Glava VI: Priznavanje visokoškolskih kvalifikacija

Član VI-1

U meri u kojoj je odluka o priznavanju zasnovana na znanju i sposobnostima osvedočenim u kvalifikacijama visokog obrazovanja, svaka od zemalja potpisnica priznaće kvalifikacije visokog obrazovanja dodeljene u drugoj zemlji potpisnici, osim ako se ne utvrdi da postoji suštinska razlika između kvalifikacije čije se priznavanje traži i odgovarajuće kvalifikacije u zemlji potpisnici u kojoj se ono traži.

Član VI-2

U svakom drugom slučaju, biće dovoljno da zemlja potpisnica po podnetom zahtevu omogući nosiocu kvalifikacije visokog obrazovanja koja je izdata u nekoj od drugih zemalja potpisnica da dobije ocenu te kvalifikacije i odredbe člana VI-1 primeniće se *mutatis mutandis* na takav slučaj.

Član VI-3

Priznavanje u jednoj od zemalja potpisnica kvalifikacije visokog obrazovanja koja je izdata u drugoj zemlji potpisnici imaće jednu ili obe od sledećih posledica: a) pristup daljim studijama visokog obrazovanja, uključujući relevantne ispite i/ili pripreme za doktorat pod istim uslovima koji važe za nosioce kvalifikacija u zemlji potpisnici u kojoj se traži priznavanje; b) korišćenje akademske titule u skladu sa zakonima i propisima zemlje potpisnice ili nadležnost nad tim korišćenjem u zemlji potpisnici u kojoj se traži priznavanje. Pored toga, priznavanje će olakšati pristup tržištu rada koje podleže zakonima i propisima zemlje potpisnice ili je u nadležnosti zemlje potpisnice u kojoj se traži priznavanje.

Član VI-4

Ocena kvalifikacije visokog obrazovanja izdate u drugoj zemlji potpisnici, od strane neke zemlje potpisnice, može biti u vidu: a) uopštenog mišljenja za potrebe zaposlenja; b) mišljenja upućenog obrazovnoj instituciji u cilju prijema u njene programe; c) mišljenja upućenog bilo kojoj drugoj ustanovi nadležnoj za priznavanje.

Član VI-5

Svaka zemlja potpisnica može priznati kvalifikacije visokog obrazovanja koje su izdate u inostranim obrazovnim institucijama koje deluju na njenoj teritoriji zavisno od posebnih uslova nacionalnog zakonodavstva ili posebnih sporazuma zaključenih sa matičnom zemljom potpisnicom takvih institucija.

Glava VII: Priznavanje kvalifikacija izbeglica, raseljenih lica i lica sa statusom izbeglice

Član VII

Svaka zemlja potpisnica preduzeće sve izvodljive i razumne korake u okviru vlastitog obrazovnog sistema i u skladu sa njegovim konstitutivnim, pravnim i regulativnim odredbama kako bi usavršila procedure pravednog i efikasnog ocenjivanja da li izbeglice, raseljena lica i lica sa statusom izbeglica ispunjavaju relevantne uslove za pristup visokom obrazovanju, daljim programima visokog obrazovanja ili radnim aktivnostima, čak i u slučajevima kada se kvalifikacije stečene u jednoj od zemalja potpisnica ne mogu dokazati odgovarajućom dokumentacijom.

Glava VIII: Informacije o ocenjivanju institucija i programa visokog obrazovanja

Član VIII-1

Svaka zemlja potpisnica treba da obezbedi adekvatne informacije o svakoj instituciji koja pripada njenom sistemu visokog obrazovanja i o svakom programu koji vode te institucije, kako bi nadležnim ustanovama drugih zemalja potpisnica omogućile da konstatuju da li kvalitet kvalifikacija izdatih u tim institucijama opravdava priznavanje u zemlji potpisnici u kojoj se priznavanje traži. Takve informacije će biti dostavljene u sledećem vidu:

- a) U slučaju zemalja potpisnica koje imaju ustanovljen sistem formalnog ocenjivanja institucija i programa visokog obrazovanja: informacije o metodima i rezultatima ovog ocenjivanja i standardima kvaliteta specifičnog za svaku pojedinu vrstu sticanja kvalifikacija visokog obrazovanja ili programa koji vode ka sticanju tih kvalifikacija;
- b) u slučaju zemalja potpisnica koje još nisu ustanovile sistem formalnog ocenjivanja institucija i programa visokog obrazovanja: informacije o priznavanju različitih kvalifikacija stečenih u bilo kojoj instituciji visokog obrazovanja ili u okviru nekog programa visokog obrazovanja koji pripada njihovim sistemima visokog obrazovanja.

Član VIII-2

Svaka zemlja potpisnica doneće adekvatne odredbe u vezi sa razvijanjem, održavanjem i obezbeđivanjem: a) pregleda različitih tipova institucija visokog obrazovanja koje pripadaju njenom visokoškolskom sistemu sa svojstvenim karakteristikama svakog pojedinačnog tipa institucije; b) spiska priznatih institucija (javnih i privatnih) koje pripadaju njenom sistemu visokog obrazovanja uz ukazivanje na ovlašćenja tih institucija da dodele različite vrste kvalifikacija i uslova za pristup svakom pojedinom tipu institucije i programa; c) opisa programa visokog obrazovanja; d) spiska obrazovnih institucija smeštenih izvan njene teritorije koje zemlja potpisnica smatra delom svog obrazovnog sistema.

Glava IX: Informacije u vezi sa problemima priznavanja

Član IX-1

Da bi se olakšalo priznavanje kvalifikacija na polju visokog obrazovanja, zemlje potpisnice će se obavezati da ustanove transparentne sisteme za celovit opis stečenih kvalifikacija.

Član IX-2

1. Priznajući potrebu za relevantnom, preciznom i aktuelnom informacijom, svaka zemlja potpisnica će ustanoviti ili održavati nacionalni informacioni centar i obavestiti jedno od tela kod kojih je Konvencija deponovana o ustanovljavanju takvog centra ili o svim promenama u vezi s tim.

2. U svakoj zemlji potpisnici, nacionalni informacioni centar treba da: a) olakša pristup ovlašćenim i preciznim informacijama o sistemu visokog obrazovanja i kvalifikacijama visokog obrazovanja u zemlji u kojoj se nalazi; b) olakša pristup informacijama o sistemima visokog obrazovanja i kvalifikacijama drugih zemalja potpisnica; c) pruži mišljenje ili informacije u vezi sa problemima priznavanja i ocenjivanja kvalifikacija u skladu sa nacionalnim zakonima i propisima.

3. Svaki nacionalni informacioni centar treba da ima na raspolaganju neophodna sredstva koja će mu omogućiti da ispuni svoje funkcije.

Član IX-3

Zemlje potpisnice će preko nacionalnih informacionih centara ili na neki drugi način unapređivati korišćenje Dodatka o diplomama UNESCO-a ili Saveta Evrope ili nekog drugog sličnog dokumenta od strane institucija visokog obrazovanja zemalja potpisnica.

Glava X: Mehanizmi implementacije

Član X-1

Sledeća tela imaće zadatak da nadziru, unapređuju i olakšavaju implementaciju ove Konvencije: a) Komitet Konvencije o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u regionu Evrope; b) Evropska mreža nacionalnih informacionih centara o akademskoj mobilnosti i priznavanju (ENIC Network) ustanovljena odlukom Komiteta ministara Saveta Evrope 9. VI 1994. i Regionalnog komiteta za Evropu UNESCO-a 18. VI 1994.

Član X-2

1. Komitet Konvencije o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u regionu Evrope (u daljem tekstu: Komitet) se ovim ustanovljava. On će se sastojati od po jednog predstavnika svake zemlje potpisnice.

2. U svrhu primene Člana X2, termin „zemlja potpisnica” neće se primenjivati na Evropsku zajednicu.

3. Države pomenute u članu XI-1.1 i Sveta stolica, ukoliko se ne nalaze među zemljama potpisnicama ove Konvencije, Evropska zajednica i predsednik ENIC Network-a mogu učestvovati na sastancima Komiteta kao posmatrači.

Predstavници vladinih i nevladinih organizacija angažovanih na polju priznavanja kvalifikacija u regionu Evrope takođe mogu biti pozvani da posete sastanke Komiteta kao posmatrači.

4. Predsednik Regionalnog komiteta UNESCO-a za primenu Konvencije o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanja u državama koje pripadaju regionu Evrope biće pozvan da učestvuje na sastancima Komiteta kao posmatrač. 5. Komitet će unapređivati primenu ove Konvencije i nadgledati njenu implementaciju. U tom cilju on, voljom većine zemalja potpisnica, može da usvoji preporuke, deklaracije, protokole i vidove delovanja dokazane u praksi kako bi pokazao put nadležnim organima zemalja potpisnica za implementaciju ove Konvencije i razmatranje zahteva za priznavanje kvalifikacija visokog obrazovanja. Iako ti dokumenti neće biti obavezujući za zemlje potpisnice, one treba da ulože velike napore da ih primene, skrenu pažnju nadležnih ustanova na pomenute tekstove i podstaknu njihovu primenu. Komitet će zatražiti mišljenje ENIC Network-a pre donošenja svojih odluka.

6. Komitet će izveštavati relevantna tela Saveta Evrope i UNESCO-a.

7. Komitet će održavati veze sa Regionalnim Komitetom UNESCO-a za primenu konvencija o priznavanju studija, diploma i zvanja iz oblasti visokog obrazovanja usvojenih pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

8. Većina zemalja potpisnica sačinjavaće kvorum. 9. Komitet će usvojiti svoj statut. Sastajace se na redovnim sednicama barem svake tri godine. Komitet će se po prvi put sastati u roku od godinu dana nakon stupanja ove Konvencije na snagu.

10. Sekretarijat Komiteta će biti zajednički poveren Generalnom sekretaru Saveta Evrope i glavnom direktoru UNESCO-a.

Član X-3

1. Svaka od zemalja potpisnica će kao člana Evropske mreže

nacionalnih informacionih centara o akademskoj mobilnosti i priznavanju kvalifikacija (ENIC Network) naimenovati nacionalni informacioni centar ustanovljen ili održavan u skladu sa članom IX-2. U slučajevima kada su u zemlji potpisnici u skladu sa članom IX-2 ustanovljeni ili se održavaju različiti nacionalni centri, svi oni biće članovi Mreže, ali će takvi nacionalni informacioni centri raspolagati samo jednim glasom.

2. ENIC Network će, zahvaljujući svom sastavu ograničenom na nacionalne informacione centre zemalja potpisnica Konvencije, potpomagati i učestvovati u praktičnoj implementaciji Konvencije, koju će sprovoditi nadležne nacionalne ustanove. Mreža će se okupljati barem jedanput godišnje na plenarnoj sednici. Mreža će izabrati svog predsednika i administraciju u skladu sa poverenim mandatom.

3. Sekretarijat ENIC Networka će biti zajednički poveren generalnom sekretaru Saveta Evrope i generalnom direktoru UNESCO-a.

4. Zemlje potpisnice će preko ENIC Network sarađivati sa nacionalnim informacionim centrima drugih zemalja potpisnica, naročito tako što će im omogućavati da prikupe sve informacije korisne za nacionalne informacione centre u aktivnostima koje su u vezi sa priznavanjem akademskih diploma i akademskom mobilnošću.

Glava XI: Završne odredbe

Član XI-1

1. Ovu Konvenciju mogu potpisati: a) države članice Saveta Evrope b) države članice evropskog regiona UNESCO-a c) bilo koja druga potpisnica, država ugovornica ili zemlja potpisnica Evropske konvencije o kulturi Saveta Evrope i/ili potpisnica Konvencije UNESCO-a o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanja u državama koje pripadaju regionu Evrope, koja je pozvana na Diplomatsku konferenciju kojoj je povereno usvajanje ove Konvencije.

2. Te države i Sveta stolica mogu izraziti svoju spremnost da se obavežu:

- a) potpisom koji ne uslovljava ratifikaciju, usvajanje ili odobravanje;
- ili
- b) potpisom koji je podložan ratifikaciji, usvajanju ili odobravanju, a koga prati ratifikacija, usvajanje ili odobravanje; ili c) pristupanjem Konvenciji.

3. Potpisi će biti deponovani kod jednog od predviđenih tela. Instrumenti ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupanja ovoj Konvenciji biće deponovani kod jednog od tih tela.

Član XI-2

Ova Konvencija će stupiti na snagu prvog dana u mesecu po isteku jednomesečnog perioda od trenutka kada pet država, uključujući najmanje tri države članice Saveta Evrope i/ili evropskog regiona UNESCO-a izraze svoju spremnost da se obavežu Konvencijom. Za svaku drugu državu ona će stupiti na snagu prvog dana u mesecu po isteku jednomesečnog perioda od datuma njihovog pristanka da budu obavezane ovom Konvencijom.

Član XI-3

1. Nakon stupanja ove Konvencije na snagu, svaka država osim onih koje potpadaju pod jednu od kategorija nabrojanih u članu XI-1, može da zatraži pristupanje Konvenciji. Svaki zahtev u ovom smislu biće upućen jednom od tela kod kojih je Konvencija deponovana, koji će ga proslediti zemljama potpisnicama najmanje tri meseca pre sastanka Komiteta Konvencije o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u regionu Evrope. Telo kod koga je Konvencija deponovana će takođe informisati Komitet ministara Saveta Evrope i Izvršni odbor UNESCO-a. 2. Odluka da se država koja uputi takav zahtev pozove da pristupi ovoj Konvenciji biće doneta na osnovu dvotrećinske saglasnosti zemalja potpisnica.

3. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Evropska zajednica može joj pristupiti na osnovu zahteva svojih članica koji će biti upućen jednom od tela kod kojih je Konvencija deponovana. U ovom slučaju, član XI-3.2. se neće primenjivati. 4. Što se tiče bilo koje države koja pristupa ili Evropske zajednice, Konvencija će stupiti na snagu prvog dana u mesecu po isteku jednomesečnog perioda po polaganju instrumenta pristupanja Konvenciji kod jednog od tela kod koga je ona deponovana.

Član XI-4

1. Zemlje potpisnice ove Konvencije koje su istovremeno zemlje potpisnice jedne ili više sledećih konvencija:

Evropska konvencija o jednakosti diploma koje vode sticanju prava prijema na Univerzitete (1953, ETS No. 15), i njen Protokol (1964, ETS No. 49);

Evropska konvencija o jednakosti dužine trajanja univerzitetskih studija (1956, ETS No. 21);

Evropska konvencija o akademskom priznavanju univerzitetskih kvalifikacija (1959, ETS No. 32);

Međunarodna konvencija o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanja u arapskim i evropskim državama koje se graniče sa Mediteranom (1976);

Konvencija o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanja u državama koje pripadaju regionu Evrope (1979);

Evropska konvencija o opštoj jednakosti dužine trajanja univerzitetskih studija (1990, ETS 138)

a) primeniće odredbe ove Konvencije u svojim uzajamnim odnosima; b) nastaviće sa primenom gore navedenih konvencija čije su potpisnice u odnosima sa drugim državama potpisnicama tih konvencija ali ne i ove Konvencije.

2. Zemlje potpisnice ove Konvencije obavezne su da se uzdrže od potpisivanja bilo koje od konvencija pomenutih u paragrafu 1, čije već nisu potpisnice, sa izuzetkom Međunarodne konvencije o priznavanju studija, diploma i zvanja u oblasti visokog obrazovanja u arapskim i evropskim državama koje se graniče sa Mediteranom.

Član XI-5

1. Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili deponovanja svojih instrumenata ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupanja Konvenciji, odrediti područja na koja će se primeniti ova Konvencija.

2. Svaka država može bilo kad kasnije, izjavom upućenom jednom od tela kod kojih je Konvencija deponovana, proširiti primenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi. Što se tiče tog područja, na takvo područje Konvencija će stupiti na snagu prvog dana u mesecu po isteku jednomesečnog perioda od trenutka kada telo kod koga je Konvencija deponovana primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava data u smislu prethodna dva paragrafa može biti opozvana u pogledu svake teritorije određene takvom izjavom podneskom upućenim jednom od tela kod kojih je Konvencija deponovana. Opoziv će postati pravosnažan prvog dana u mesecu po isteku jednomesečnog perioda od dana prijema takvog podneska od strane dotičnog tela.

Član XI-6

1. Svaka zemlja potpisnica, u bilo kom trenutku, može istupiti iz ove Konvencije putem objave upućene jednom od tela kod kojih je ona deponovana.

2. Takvo istupanje postaće pravosnažno prvog dana u mesecu po isteku vremenskog perioda od dvanaest meseci od dana prijema obaveštenja od strane dotičnog tela. Ipak, takvo otkazivanje neće uticati na odluke o priznavanju prethodno donete na osnovu odredbi ove Konvencije.

3. U pogledu prekida ili suspenzije pravovaljanosti ove Konvencije kao posledica kršenja odredbe bitne za ispunjenje cilja ili svrhe ove Konvencije od strane zemlje potpisnice, postupiće se u skladu sa međunarodnim pravom.

Član XI-7

1. Svaka država, Sveta Stolica ili Evropska zajednica može, u trenutku potpisivanja ili deponovanja instrumenata ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupanja, objaviti da zadržava pravo da u celosti ili delimično ne primeni jedan ili više od sledećih članova ove Konvencije: Član IV-8, Član V-3, Član VI-3, Član VIII-2,

Član IX-3

Druga prava ne mogu se zadržavati.

2. Svaka zemlja potpisnica koja je na osnovu prethodnog paragrafa zadržala pravo može ga u potpunosti ili delimično povući putem objave upućene jednom od tela kod kojih je Konvencija deponovana. Povlačenje će postati pravosnažno od dana prijema obaveštenja od strane tog tela.

3. Zemlja potpisnica koja je zadržala pravo u pogledu neke od odredbi ove Konvencije ne može tražiti primenu te odredbe od strane bilo koje druge potpisnice; ona ipak može, ako je delimično ili uslovno zadržala pravo, tražiti primenu te odredbe u onoj meri u kojoj je i sama prihvata.

Član XI-8

1. Nacrt izmena ove Konvencije može usvojiti Komitet Konvencije o priznavanju kvalifikacija iz oblasti visokog obrazovanja u regionu Evrope koji se sastoji od dvotrećinske većine zemalja potpisnica. Svaki nacrt izmena usvojen na takav način biće priključen Protokolu Konvencije. Protokol treba da odredi modalitete njegovog stupanja na snagu i u svakom slučaju će zatražiti da zemlje potpisnice izraze saglasnost da budu obavezane njime. 2. Na osnovu procedure iz gore pomenutog paragrafa br.1 ne mogu se donositi izmene Glave III ove Konvencije. 3. Svaki predlog izmena će biti saopšten jednom od tela kod kojih je Konvencija deponovana, a koji je dužan da ga prosledi zemljama potpisnicama najmanje tri meseca pre održavanja sastanka Komiteta. To telo takođe mora obavestiti Komitet ministara Saveta Evrope i Izvršni odbor UNESCO-a.

Član XI-9

1. Generalni sekretar Saveta Evrope i glavni direktor Obrazovne, naučne i kulturne organizacije Ujedinjenih Nacija (UNESCO) biće tela kod kojih će ova Konvencija biti deponovana. 2. Telo kod koga je deponovan neki akt, objava ili predstavka, obavestiće zemlje potpisnice ove Konvencije, kao i ostale države članice Saveta Evrope i/ili Evropskog regiona UNESCO-a o: a) svakom potpisivanju; b) deponovanju bilo kog instrumenta ratifikacije, usvajanja, odobravanja ili pristupanja; c) svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu sa odredbama članova XI-2 i XI-3.4; d) svakom zadržavanju prava pri sprovođenju odredbi člana XI-7 i povlačenju svakog zadržanog prava pri sprovođenju odredbi člana XI-7; e) svakom istupanju iz ove Konvencije pri sprovođenju člana XI-6; f) svim objavama načinjenim u skladu sa odredbama člana II-1 ili člana II-2; g) svim izjavama načinjenim u skladu sa odredbama člana IV-5; h) svakom zahtevu za pristupanje ovoj Konvenciji podnetom u skladu sa odredbama člana XI-3; i) svakom predlogu iznetom u skladu sa odredbama člana XI-8; j) svakom drugom aktu, objavi ili predstavci koja se tiče ove Konvencije.

3. Telo kod koga je deponovana Konvencija, koje primi predstavku ili obavesti zemlje potpisnice u skladu sa odredbama ove Konvencije, smesta će o tome obavestiti i druga tela kod kojih je deponovana Konvencija.

Dolepotpisani predstavnici, budući ovlašćeni po propisu, potpisali su ovu Konvenciju.

Zaključeno u Lisabonu 11. aprila 1997, na engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku, čije su verzije podjednako punovažne, u dve kopije, od kojih će jedna kopija biti deponovana u arhiv Saveta Evrope, a druga u arhiv Obrazovne, naučne i kulturne organizacije Ujedinjenih nacija. Overena kopija biće poslata svakoj od država spomenutih u članu XI-1, Svetoj Stolici, Evropskoj zajednici i Sekretarijatu Ujedinjenih Nacija.

Izvori

Bill Readings: *The University in Ruins*, Harvard University Press, 1996.

D.Kristoffersen, A.Sursock, D.Westerheijden, Quality Assurance n Higher Education – Manual of Quality: Procedures and Practices, European Training Foundation, November 1998. (sadrži i iscrpan pregled literature iz ove oblasti)

Towards Accreditation Schemes for Higher Education in Europe?,

CRE Project Reports: Background, objectives and methodology,

First finding of the project, 2000/2001, CRE website

Evropska rektorska konferencija: *The European University: Quality Management, European Policy and Academic Recognition (draft)*

Ronald Dvorkin: „Potrebna nam je nova interpretacija akademske slobode”, Beogradski krug, br. 3-4/1997, 1-2/1998, str.80-88. Peter Fisher-Appelt: “One Europe to Tend, The LRP as Agent of Democratic Change in Higher Education”, Izveštaj podnet na 7. Plenarnom zasedanju CC-HER održanom u Strazburu marta 2000.

D. J. Farrington: Governance in Higher Education: Issues Arising

from the Work of the Legislative Reform Programme for Higher Education

and Research of the Council of Europe, DECS/LRP (98) 28.

Korisni sajтови:

CC-HER (Komitet za visoko obrazovanje Saveta Evrope) www.culture.coe.fr/her

UNESCO-CEPES www.cepes.ro

Evropska komisija www.europa.eu.int/comm/education

European Training Foundation www.etf.eu.int

Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu, radna grupa za obrazovanje

www.see-educoop.net i www.stabilitypact.org